

Jutri počastitev spomina žrtev v Rižarni in pri Sv. Ani.

Važno obvestilo

Z večeršnjimi seje pripravljalega odbora za ustanovitev Slovenske gospodarsko-kulturne zveze v Trstu

Včeraj popoldne se je na zasedanju odbora za ustanovitev Slovenske gospodarsko-kulturne zveze v Trstu, v Ulici Roma 15, sestala komisija pripravljalega odbora, ki ima nalogo, da sestavi osnutek pravil zveze in da pripravi vse potrebno za sklicanje ustanovnega občnega zbora. Člani komisije so razpravljali o nujnosti združitve v zvezo gospodarskih, kulturnih in drugih sorodnih organizacij in so v ta namen izdali sledeče obvestilo:

Priljubljeni odbor za ustanovitev Slovenske gospodarsko-kulturne zveze v Trstu obvešča gospodarske, kulturne in sorodne organizacije, da ne namerava poimenovali vabiti posameznike na ustanovni zbor, da pristopijo k ustanovitvi zveze. Zato naj velja to obvestilo kot poziv vsem ustanovam, združenjem in društvom, ki so se že ali se bodo odločili, da pristopijo, naj svoj pristop čimprej prijavijo pripravljalnemu odboru.

Začasni sedež pripravljalega odbora je v Ulici Roma 15, II., in bo odprt vsak delavnik od 18. do 19. ure. Zastopniki prizadele ustanov bodo v tem času dobili od člana pripravljalega odbora vsa potrebna obvestila in osnutek pravil zveze na uporabo.

Poziv za ustanovitev Slovenske gospodarsko-kulturne zveze v Trstu, ki ga je pripravil odbor izdal 23. oktobra, na vse slovenske gospodarske, kulturne, promislne in sorodne organizacije, naj se pridružijo pooblaščenim predstavnikom Slovenske gospodarsko-kulturne zveze, ki smo ga preteklo nedeljo objavili v našem listu, je izjavil med slovenskimi gospodarstveniki in kulturnimi delavci ter kmetovalci veliko zanimanje. Naši ljudje, ki delujejo na najrazličnejših gospodarskih in kulturnih področjih, čujno nujno potrebuje tesnejše povezave vseh svojih ustanov in organizacij. To je povsem razumljivo, če pomislimo, da so bili in so še vedno Slovenci na Tržaškem povsod zastopani, da se ne uživajo enakih pravic kot njihovi italijanski sodržavljanje, da so v preteklem letu vodile med člani posameznih slovenskih gospodarskih in kulturnih ustanov in organizacij obsejne razprave o pristopu v Slovensko gospodarsko-kulturno zvezo.

Ko objavljamo gornje obvestilo, se nam zdi potrebno poudariti, da je delo pripravljalega odbora najboljše odziv njegovih članov na vse klice in pozive na enotnost vseh Slovencev na ustanovitve široke organizacije, ki bo delovala na področjih, na katerih pride lahko do izraza pravica volja po sodelovanju v borbi za naše pravice.

Delovanje Zveze je zamisljeno na področju Trsta in njegovega ozemlja. Poleg gospodarskih, kulturnih, prostornih organizacij se bodo vanjo vključile tudi telesnošportne organizacije. Zveza bo neodvisna in ne bo imela pridobitnih ciljev.

Glavni namen Zveze bo koordinacija aktivnosti vseh ustanov in organizacij, ki bodo vanjo vključene, da bi na ta način čim učinkovitejše izvajale svoje proslave in čim bolj uspešno dosegale svoje cilje. Varnostno podpiranje vseh veljavnih organizacij bo ta omogočilo.

Takšna enotna slovenska organizacija bo lahko na la in zastopala ter pospešila gospodarske in kulturne koristi tržaških Slovencev. Smotno delovanje Zveze bo na ta način v najpomembnejšem prispevalo k celotnemu napredku našega ljudstva.

Zato naj se v zvezo vključijo slovenske strokovne obrtniške, pridobitniške, poklicne, kmetov, svornih ustanov in podobno, poleg kulturnih in prostornih organizacij in organizacij, ki ustanove za dobrodelnimi in pomožnimi

V torek volijo v ZDA novo predstavniško zbornico

Poleg tega bodo na novo izvolili tretjino članov senata in 34 guvernerjev - Borba republikanske stranke in predsednika Eisenhowerja proti brezbrzičnosti volivcev - Nove propagandne metode

WASHINGTON, 30. — Volilna kampanja ZDA se bliža koncu. Zaključil jo bo predsednik Eisenhower v ponedeljek z govorom, ki ga bodo oddajali tudi po televiziji. V ponedeljek Gib bo govoril tudi podpredsednik Nixon. Glavna borba republikanske stranke na teh volitvah ne velja toliko za demokracijo, kot apatiji in brezbrzičnosti volivcev.

V borbi proti temu pojavu, ki ga skrbi republikanska stranka, je predsednik Eisenhower, ki je včeraj v nekem govoru dejal, da lahko republikanci zmago samo, če bo volilna udeležba visoka — je predsednik izšel in danes porabil novo in originalno metodo — volilne propagande. Po telefonu je poklical deset oseb iz raznih krajev ZDA in dejal, naj v torek prav gotovo gredo na volišča in naj pokličejo po deset oseb, ki jih poznajo, in jim sporočijo isto. Podobno evolino verigo je začel tudi odbor državljanskega zveza, ki je telefoniral približno 150 predstavnikom svojih poklicnih organizacij in jim sporočil predsednikovo poslanico. Eisenhower je ljudi, ki jim je telefoniral, izbral iz med novih oseb, ki so mu v zadnjih tednih pisno sporočile, da podpirajo njegovo volilno program.

Za ta korak se je Eisenhower odločil po razmeroma mrašem uspehu svojega večeršnjega bliskovitega volilnega potovanja, med katerim je v 12 urah s svojim zasebnim letalom prevozil 1500 milj in govoril v Clevelandu, Detroitu, Louisvillu in Wilmingtonu v štirih različnih državah.

Vreme je bilo sicer slabo, vendar sodojo, da bi predsednikov govor moral privabiti več poslušalcev. V Clevelandu, Louisvillu in Wilmingtonu je govoril na letališču pred poslušalci, ki jih je bilo od 1000 do 2500. V Detroitu je govoril na nekem trgu sred mesta; po nekaterih virih se je zbralo 6.000 ljudi.

po drugih pa celo 30.000. Poslušalci so mu poslušali, ne bi pa bilo mogoče reči, da so sprejeli z navdušenjem, kajti z govorom je bilo opaziti tudi znake neodobravanja.

Na volitvah v torek — po tradiciji so volitve v ZDA vsaki dve leti v torek po prvem novembrskem ponedeljku — bodo ameriški volivci izvolili na novo vso predstavniško zbornico in tretjino senata, obenem pa določeno število guvernerjev in volilnih državnih funkcionarjev.

Predstavniška zbornica šteje 435 članov, toda v državi Maine, kjer so po tradiciji volitve prej kot drugod, so že v septembru ponovno izvolili tri republikance, ki so jo doslej zastopali. V torek bo torej na novo izvoljenih 432 poslancev. V borbi je 850 kandidatov in sicer 432 republikancev, 354 republikancev in 64 članov raznih strank, katerih važnost je omejena ali odstopa. V torek je 85 kandidatov in sicer 37 republikancev, 31 republikancev in 17 predstavnikov raznih majhnih strank.

Kočno bodo izvolili 34 guvernerjev držav izmed 48, kolikor jih štejejo ZDA. V državi Maine so guvernerja izvolili že v septembru in sicer prvič po dvajsetih letih spet demokrate. Kandidatov je 76, od tega 33 republikancev, 29 republikancev in 14 raznih. V predstavniški zbornici, katere mandat poteka v prihodnjem januarju, so sedeži razdeljeni tako: 219 republikancev (1 sedež izprazenjen), 215 demokratov (3 sedeži izprazenjeni), 1 neodvisen.

Na 48 guvernerskih mestih je trenutno 29 republikancev in 19 demokratov. Izmed 34 guvernerjev, ki bodo v torek izvoljeni na novo, je trenutno 25 republikancev in 11 demokratov.

Zgovoren znak za apatijo volivcev je na primer položaj v državi New York, kjer se je leta 1950 volilna udeležba 6.212.368 oseb, medtem ko jih je pred štirimi leti bilo 6.496.326. Še bolj je razlika vidna v samem mestu New York, kjer se je leta 1950 volilna udeležba 2.483.058 oseb, medtem ko jih je leta 1950 bilo 3.827.642.

V krogih republikanske stranke pa sodojo, da utegne osebnost predsednika Eisenhowerja v volitve polati. V volitvah, ki jih je predlagal demokrate, vendarle obrniti v republikanske korist. Prav tako je desno krilo republikanske stranke v zadnjem trenutku spreminilo taktiko: njegov najvidnejši predstavnik senator McCarthy je po zvezi z republikanskimi kandidati, glede na njihovo siceršnjo tendenco. Dosele so namreč

desni republikanci, ki imajo velik vpliv tudi v vodstvu stranke, kazali precejšnjo zaupanje do bolj liberalnih kandidatov, ki sledijo Eisenhowerju politiki. Skratka, desnici je šlo bolj za to, da okrepi svoj vpliv v vodstvu stranke, kot da se strankini kandidati, ki ji niso po volji, uveljavljajo na volitvah. Zato pa se zdi, da se je prepad med obema kriloma stranke zmanjšal, vsaj začasno.

Na drugi strani gledajo volivci z nezaupanjem na pozicije, naj prepreči možnost, da bi odšel republikanski predsednik moral vlati v kongresom z demokracijo. Dovolj priloznosti so namreč imeli za ugotovitve, da bi bile glavne točke Eisenhowerjevega programa, ki so bile izpolnjene, sprejete v kongresu z demokracijami. Glasovi proti volji dela republikanskega predsednika, vendar je v veliki del Eisenhowerjevih volilnih obljub ostal neizpolnjen prav zaradi opo-

zicije vodstva republikanske stranke.

Apatijo volivcev pa povzroča med drugim tudi metoda pranja umazanega perila, ki se je udomačila v ameriškem političnem življenju, ki pa je za javno mnenje postala očitno neprivlačna. Republikanski kandidat za guvernerja države New York, očitno, na primer svojem nasprotniku, republikancu kandidatu, Harrimanu, da je bila inancna družba njegove družine pred mnogimi leti zapletena v korupcijsko afero, ki ni bila nikoli pojasnjena. Hkrati je predsednik demokratskega državnega odbora, Stephen Mitchell vključil v volilno kampanjo namigovanje, da je predsednik Eisenhower privolil v delno odjutev državne lastnine nad hidroelektričnimi napravami sistema Tennessee, da bi storil uslugo nekemu svojemu kolegu v igrah golfa, ki je povezan s privratnimi družinami, v korist katerih je bil sklep storjen.

V moriu še vedno iščejo trupla žrtev katastrofe pri Salernu

Zadnji podatki o številu žrtev - Poslanska zbornica izglasovala nujno proceduro za ratifikacijo pariških sporazumov - Zasedanje glavne odbora PLI izraža nesoglasja med strankami vladne koalicije

SALERNO, 30. — Stalni odbor pri prefekturi v Salernu je ob 22. uri objavil sledeče podatke o človeških žrtvah:

Salerno: mrtvih 103, od katerih 87 identifikiranih. Vietri sul Mare: mrtvih 47, pogrešanih 70. Cava dei Tirreni: mrtvih 34, pogrešanih 21. Maiori: mrtvih 31, pogrešanih 14. Tramonti: mrtvih 25. Minori: mrtvih 3.

Uradni podatki za občino Salerno glede prizadetih po neurju so sledeči: Kategorija A (popolno uničenje stanovanj in izguba državljanov): 44 družin, 180 oseb. Kategorija B (popolno uničenje stanovanj brez mrtvih): 390 družin, 1900 oseb. Kategorija C (poškodovani ali ki so zapustili stanovanje): 230 družin, 1020 oseb. Skupno 564 družin, 2500 oseb.

Danes zjutraj so ob obali v Salernskem zalivu z vojaškimi pomorski sredstvi sondirali morsko dno, da bi našli še kakor trupla. Ponoči so pripeljali nove količine živil, zdravil, odej in drugih potrebščin. Vojaki in civilni oddelki, pa medtem nadaljujejo z odstranjevanjem ruševin ter popravljajo poškodovane hiše. Policija skrbno nadzoruje zapuščene domove, da bi preprečila plenjenje. Jutri bo priletela krajše obiskal predsednik republike Einaudi.

(Od našega dopisnika)

RIM, 30. — Po ponovnem ugotavljanju sklepčnosti je danes italijanska poslanska zbornica odobrila nujno proceduro za ratifikacijo pariških sporazumov, ki jo je včeraj zahteval zunanji minister Martino. Kot je znano, je predlagatelj, da bi bilo v dvorani dovolj poslancev, da bi bila sklepčna, kajti kominfornovski poslanci so najprej zahtevali ugotovitve sklepčnosti, nato pa so zapustili dvorano.

Poslanska zbornica bo v torek nadaljevala z delom v pravilnem obliki zakonov o pooblastitvi vladi da uredi položaj državnih namestencev.

Danes so objavili dneveni red zasedanja glavnega odbora demokratske stranke, ki bo 2. in 3. novembra v Trstu. Na dnevnem redu so: politično-organizacijsko poročilo političnega sekretarja stranke Fanfani, poročilo o gospodarskih in upravnih prireditvah v okolici (poročevalci: gov. Bologna) in poročilo o zunanje-političnih vprašanjih (poročevalci: poslanec Giuseppe Bettoli, predsednik zunanje-politične komisije poslanske zbornice). Zasedanje demokratskega glavnega odbora v Trstu bo povezano tudi z nekaterimi ceremonijami. Med drugim bo 2. novembra predpoldne ves glavni odbor položil vence na spomenik padlim pri Sv. Justu, nato se bo udeležil mase v stolnici, končno pa bo zupan Bartoljui izročil zastavo s hebardo, ki jo je Bartoli nekoč podaril De Gasperi.

V istih dneh se namerava v Trstu sestati tudi glavni odbor fašistične stranke MSI. Danes pa je začel zasedati glavni odbor italijanske liberalne stranke, ki je zanimiv predvsem zaradi glasov o treh njih znotraj vladne koalicije. Po nesoglasjih med demokristijani in socialdemokrati v zvezi z novim volilnim zakonom so bila danes poudarjena na nasprotja med liberali in demokristijani v zvezi z načrti o izključitvi podjetij IRI iz Confindustrie in sploh z novo ureditvijo vprašanja podjetij

„Dan neodvisnosti zatiranih narodov“

Manifest Azijske socialistične konference in Socialistične internacionale

Azijski socialisti so včeraj, 30. oktobra proslavljali dan neodvisnosti zatiranih narodov. Azijska socialistična konferenca in Socialistična internacionala sta za to priliko pozvali vse včlanjene organizacije, naj ta dan proslavljajo po vsem svetu, in sta izdali sledeči manifest:

„Izjava o človeških pravicah priznava dostojanstvo človeške osebe in neodtujljivo pravico vseh ljudi, da si izberejo svoj način življenja. Pravica narodov do samoodločbe je temeljno načelo svetovnega demokratskega sistema in ga listina Združenih narodov priznava. To pravico do samoodločbe — ki jo imperialistične države še stejejo za svoj izključni privilegij — morajo kolonialni in zatirani narodi ter sateleske države veseliti uživati v pogojih enakosti. Zatirani in kolonialni narodi težijo po pridobitvi te pravice po samoodločbi in po uveljavitvi

svojega dostojanstva. Kolonialne vlade in imperialistične sile se še vedno sklicujejo na svoje „sveto poslanstvo“, po starem ali novem tolmačenju tega izraza, samo da opravijo svoje egoistične interese in da obdržijo svoje gospodstvo čim dalj časa. Toda dokler bodo obstajale kolonialne vlade in kolonialni narodi, bo trajala tudi nenehna in vztrajna borba za svobodo, proti gospodarskemu suženjstvu. Boj proti kolonialnemu gospodstvu je v svojem bistvu človeški protest proti revščini, ubožstvu, degradaciji in nedostojanstvu, ki jih ta sistem nujno prinesti za narode, ki trpijo pod njegovo težo. Narodna svoboda pomeni hkrati socialno samosvojevo, gospodarsko enakost, trpečih množic in zgraditev socialistične demokratske družbe. Nadaljnji obstoj kolonializma, skupno z gospodarsko neravnovesnostjo

in s politiko vplivnih poročil je eden glavnih vzrokov mednarodne napetosti in nestabilnosti in zaradi tega predstavlja stalno nevarnost za mir v svetu.

Vsi iskreni demokrati se celoti strinjajo s to globoko željo po svobodi in spoštovanju človeških pravic in se zato pridružujejo borbi proti kolonialnemu zatiranju, za mednarodno red brez suženjstva, lakote, političnega terorja in vojn, uveljavno sklenili, da se bomo trudili, zato da bodo vse države in vsi narodi sveta slobodni; temu prizadevanju bomo posvetili vse naše razpoložljive sile.

Kardelj in Bakarić potovala skozi Trst

V petek popoldne sta skozi Trst potovala Edvard Kardelj in dr. Vladimir Bakarić, ki sta kot predstavnika SZLDJ obiskala skandinavске države, kjer sta se sestala s predstavnikoma tamkajšnjih socialističnih strank. Skozi Trst sta potovala na povratku iz Zahodne Nemčije v Jugoslavijo. Naše poročje sta zapustila na bloku pri Fernetih.

Minister Krišna Mačari o Titovem obisku v Indiji

NOVI DELHI, 30. — Indijski minister za industrijo in trgovino Krišna Mačari je sinoči pozdravil napovedani obisk maršala Tita kot manifestacijo prijateljstva dveh držav, ki imata podoben mednarodni položaj in zunanje-politične poglede. Dejal je tudi, da bo ta obisk odprl nove možnosti na področju gospodarske sodelovanja.

V indijskih listih je opaziti zadnje dni v zvezi z obiskom predsednika Tita vedno večje zanimanje za jugoslovansko razvojni. Vsi listi poudarjajo koristnost bližnjega obiska maršala Tita in prijateljski Indiji. V teh časopisih je opaziti številne članke o jugoslovanski zgodovini in o jugoslovanski gospodarski izgradnji. List „Indivana Barata“ ugotavlja, da Jugoslavija s tem, da utrjuje svoj mednarodni položaj, ustvarja oziroma miru in sodelovanja na Balkanu in razvija gospodarsko delavnost.

ATENE, 30. — Kot se je izvedelo, atenski parlamentarni krog, bo grški parlament razpravljal o ratifikaciji sporazuma o balkanski zvezi takoj po obnovitvi zasedanja, ki bo 16. novembra.

Drugi 12 častnikov ustreljenih v Teheranu

TEHERAN, 30. — Iranski šah je danes dovolil bivšemu znanjuncu ministru Fatiemu, da vloži priziv pri civilnem vrhovnem sodišču proti obsodbi vojaškega sodišča, ki ga je obsodilo na smrt. Danes zjutraj pa so ustrelili 12 častnikov, ki so bili 15. oktobra obsodeni na smrt. Smrtne obsodbe nad drugimi šestimi častniki ni bila izvršena, ker jim je šah dovolil, da se pritožijo na civilno vrhovno sodišče.

Nov razgovor Mendès-Francea s socialističnimi poslanci

Guy Mollet o vzrokih, zaradi katerih se vstop v vlado povezuje z ratifikacijo londonskih in pariških sporazumov

predsedniku v čim krajšem času da odgovor.

Mollet je dalje izjavil, da bo moral kongres, kar se tiče ratifikacije sporazumov, oceniti, do kakšne mere so bili izpolnjeni pogoji, ki so jih postavili socialisti. Osebnost je Mollet izrekel naklonjenega tem sporazumom pod pogojem, da se vnesejo nekatera izboljšanja, ki so po njegovem v sedanjem položaju mogoča.

Jutri konec stavke v britanskih pristaniščih

LONDON, 30. — Pristaniški delavci v Londonu, Liverpoolu, Hullu, Tilbury, Southamptonu, Manchesteru in Birkenheadu so danes sklenili, da se bodo v ponedeljek zjutraj vrnili na delo.

Stavka je trajala 26 dni in zaradi nje je bilo 340 ladij blokiranih v pristaniščih. Sporazum, ki je bil sklenjen, določa, da se bodo ta

koj začela nova pogajanja glede izrednih ur, zaradi katerih je spor nastal. Medtem ko bo obveznost izrednih ur časno odpravljena, med pogajanja bodo imeli delavci pravico odkloniti delo v izrednih urah. Do zadnjega trenutka ni bilo gotovo, ali bo prišlo do sporazuma, ker so predstavniki sindikatov zahtevali, naj se kompromis razširi tudi na ostala pristanišča, ki so stopila v stavko iz solidarnosti do londonskih pristaniških delavcev. Na današnjem zborovanju v Londonu je eden od stavkovnih voditeljev izjavil, da bodo pristaniški delavci zopet stopili v stavko, če ne bo sporazum, ki je bil sklenjen v Londonu, razširjen tudi na ostala pristanišča. Sporazum pa ne velja za 8.000 londonskih delavcev v ladjedelnicah, ki stavkajo že sedem tednov. Čez en mesec se bodo delegati stavkojočih delavcev ponovno sestali, da pregledajo stanje pogajanj.

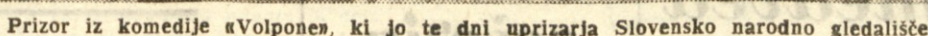
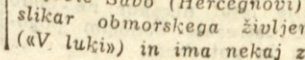
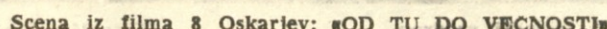
SPACALOVA UMETNOST

njegovih motivov v odprti pokrajini, in slikah vasi na Krasu, nato pa v ribiških naseljih in lukah malih obmorskih mest. To je bilo področje, ki je prijalor svoje mentalitete Spacalova umetnosti! Toda to liriko tache in popolne umirjenosti v odnosu do ambients, v katerega se je slikar globoko zakoreninil, je sam morda občutil da je preblizu "romantiki" in — se presumeril k mestu. Arhitektura mesta, njegova trepetajoča in raznobarna razsvetljava, dinamično gibanje mestnega življenja, obilica novih oblik in novih snovi so postali področje Spacalovih doživljanj dejanskega stanja in hkrati tudi, carstvo njegove domisljije. Tu se v ambientu premočrnotne, kubine arhitekture njegovega geometrizacija dobila nov smisel, obilica živih barv, signalov, napisov, reklam, vozil so njegovo paleto napravile bolj živo. Zvijleni dinamizem velikega mesta je izpolnil Spacalova platna in jim dal novo popolno silo delovanja. Nove in neverjetno bogate oblike in sredine so v morfologiji njegovega slikarstva in predvsem grafike prebudile njegovo staro težnjo, da malemu in preprostemu človeku, govori čim bolj neposredno in tako se je približal oblikam folklore. Ana najlepših in najbolj izrazitih grafik poznjeje dobe "Mesto v zrcalu" je zares kar

ČRNOGORSKI UMETNIKI

Naš tedenski pregled

kov socialisti in poro-
resno kaže, da bo socialisti
na stranko sodelovali v Me-
dés-Francevici vladi. Mini-
ski predsednik bi želel, da
se to zgodilo še pred nje-
m v bližnjim potovanjem
ZDA, ki bi tako lahko šel
p z močnejšo zaslonbo
hrbtom. Vodstvo SPIO pa
sklenilo sklepi izredni ko-
gres, ki naj kleea o tem ko-
raku. Vsekaror pa bi nazve-
nostu socialistov v vladi; la-
zelo ugodno upitvala v
drugi fazi Mendés-Francev
za ministirovanja, ki bo po
svečeni predsem reševani

Josip Brinar - osemdesetletnik

očmi, rad obiskoval slovenske
planine in napisal tudi še
slovenske bajke in pripo-
vede.

Med drugo svetovno vojno
je trdno veroval v poraz fa-
šizma in je poslal na Pohor-
je partizanov vse svoje spe-
cialne zemljevide. Njegov sin,
inženir Miran, se je boril v
raznih delih Slovenije kot
partizanski major.

Josip Birnar je bil vse svo-
je življenje pošten in plemenit
Slovenec, ki je zvesto
služil napredku svojega ljud-
stva in mu posvetil vse svo-
je sile. Ob zadostanju nad
bogati; sadovi njegovega ne-
sibnega dela na nj ostane
zdrav še mnogo let!

je se že kmalu po prevzetu oblasti izposloval od narodne skupščine obširna pooblastila. Ohladitvi odnosov z desničarji sledi zdaj navezovanje stikov s socialističnimi strankami. Zmerno kaže, da bo socialistična stranka podelovala v Mendès-Franceovi vladi. Ministrski predsednik bi želel, da bi se to zgodilo še pred njegovim bližnjim potovanjem v ZDA, ki bi tako lahko šel na hrbtno z močnejšo zaslobo za sklenilo najskrajši izrežni kongres, ki naj sklepa o tem koraku. Vsekarer pa bi navzodno socialistov v vladi; lahko zelo ugodno uplivala v tej drugi fazi Mendès-Franceovega ministrovanja, ki bo posrečena predvsem reševanja

MASSIMO BONTEMPELLI

Stalni gost

NAŠE NEDELJSKO BRANJE

Imam udoben dom in družino, mirno življenje. Drugače povedano, imam zaupanje, kjer sem — vsaj kdaj pa kdaj — spravljen bolje, kakor v tej vprašani kavarni. Bralcu se bo zdelo čudno, da sedim večer za večerom, leto in dan pri čaši piva za mizico, polno madožev, na umazanem divanu s polomljenimi vzmetmi. Toda bralcu nimam pravice obsojati me; v mojem primeru mora najprej poznati dolgo zgodbo — zgodba ni tragična, zadostuje pa, da opraviči moje vedenje ali pa vsaj prikaže v spodobni luči.

S svojo družino sem se poročil pred dvajsetimi leti. Za to srečno prihodnost so mi dali dva tečna dopusta, ki sem ga porabil za ženičin potovanje. Zjutraj po vrnitvi sem moral takoj v pisarno. Zvečer — moja žena je bila trudna in je šla takoj spat — sem sklenil privoščiti si še kratek izprehod in počiti mojim starim prijateljem dober večer. Prišel sem semle, kamor sem kot fant zelo rad zahajal. Našel sem stare znanca in spet smo navzeli stare pomenke. Ura je bila že enajst. Drugi večer sem spet prišel tja, ker so me bili prijatelji povabili na korenčarke dobre kapije. Tretji večer tudi, ker sam dal jaz za pijačo. In tako se je ta reč nadaljevala.

Moja žena se ni nikoli pritoževala zavrlo tega preokreta v najinem življenju. Toda prijatelji so me začeli polagoma dražiti. Zakaj ženo zmeraj pustim doma? Mar ne gre rada z doma? Zakaj ji kdaj pa kdaj ne priložim družbe? Začel sem se vpraševati, ali bi bila vesela, če bi jo vzel s seboj.

Nekega dne sem se odpravil in pravi: «Nin, morda ti ni prav. Le da ni bilo tako sparno. Pihal je svež veter in ustvarjal na nemirni morsk površini male, bele grebenčke. Stari ribič Mate Lončarčevič se je že kdove kolikokrat ozrl s svojega opazovališča na vrhu visoke lestve na vhod v tunero. Danes kot včeraj. Nikjer tunov. In vendar 60-letnega ribiča še ni zapustilo upanje. Iz črvice pipe so se vili oblaki dima, pogled se je upiral v gladino morja, doli na obali pa so se zapletli ribiči v živahen pogovor...»

Ura je bila že skoraj devet. Kijub vetriču je sonce prišlo stariemu Matu srajco na hrbet, da si jo je slekel. Tedaj mu je pogled zdrnil tja preko tunere. Kaj je to? Dve ostri plavuti sta presekali valove pred vodom v tunero in hip nato sta že bili v tuneri, ograjeni z mrežo.

«Eeej! se je na ves glas zadržal ribič Mate. Velika riba v tuneri...»

Vsak večer, ko sem sedel tu v kavarni na tem divanu, sem mislil na odhod. Potem pa sem dejal sam pri sebi: «Saj te sploh ne pričakuje. Pač pa ostane jutri večer za trdno doma!»

In ta večer je res napočil. Bilo je nekega četrta, pred štirimi leti. Prav tisti večer nikakor nisem nameraval nič takega. Ob pol osmih sem prišel po običajnem izprehodu v kavarno; toda kavarna je bila zaprta zaradi družabnega izleta, kakor je bilo napisano na listku, pritrjenem na vratih. Nekaj časa sem brez cilja taval po mestu, dokler se slučajno nisem spomnil na svojo staro obljubo. Pametna misel! Počasi sem krenil proti domu.

Prižnati moram, da mi je srce močno utripalo, ko sem potisnil ključ v ključavnico. Ko so se vrata odprla, je odgovoril na ropot kratek krič groze iz jedilnice. Vstopil sem. Spet zamolkel krič: «O, kako si naju prestrašila! Moja žena in služkinja sta sedeli v jedilnici in šivali. «To je pa res topel sprejem. Dejal bi, da nisem dobrodošel.

«Kaj še, ljubček...» In moja žena je postala sila prijazna in zgovorna, da bi moj nedolgi prihod primerno prosila. «Takoj ti skuham kavolo! In že je odhitela v kuhinjo. Zisumela je tekoča voda, zaropotala posoda, in slišati je bilo prižigane vžigalice. Medtem je služkinja pospravila šivalni pribor, zaropotala v vrati in hoteli oditi. «Voj stol bi mi pač lahko primaknila, goska neumna! Nakar je jela taku, da je potegnila s kredence pladenj s sadjem, da je padel na tla in se razbil. Prihitela je Nina. Zmerjanje in solze. K steni obrnjena deklica joka. Inenadna Nina znova na ves glas kriče, «Kvno, teči teč! Služkinja plane iz jedilnice. «Ne, ne v kuhinjo, v spalnico, tam stoji na kuhinjski, na mizici! Kmalu potem plavne tu-ljenje. Omara je vna v plamenih.

Ko vna otela čas nekaj ur

leči k počitku, so bile blazini-ce in rjuhe vse premočene. Žimnica tudi vsa mokra. Vsa obupana sva se vrnili v jedilnico, pogrnili na divan nekaj plaščev in šalov in si napravila zaslon posteljo. Sele proti jutra sem se pogreznil v mučno, nemirno spanje. Služkinja je dobila pljučnico in morala je ostati dva tedna v postelji. Sosedje so se cela dva meseca do solz smejali na naš račun.

Kdaj pa kdaj zmeraj znova naletim na solidne ljudi, ki mi svetujejo, naj vendar ostane kak večer doma. Toda kaj takega se mi ni več pripetilo. Če le pomislim na tisti večer doma, se mi naježijo lasje. Če bi torej bila naša kavarna spet kdaj zaprta, se sestanejo kje drugje, na drugem koncu trga. Nikar ne pozabite! Nikar me ne pustite samega!

Jesenski pozdrav (Foto Magajna)

MORSKI PES IZ VRSTE „TIGROV“ NAJKRVOLOČNEJŠA ZVER VSEH MORIJ

Z nožem in sekiro proti morskemu volku

V zalivu Metajna na otoku Pagu so ribiči ulovili v mrežo in nato pobili s sekuro in nožem pet in pol metra dolgega morskoga psa, ki je tehtal 1.500 kg. Ker ga niso mogli izvleči na suho, ga je motorna ladja pripeljala do Paga

V zalivu Metajna na otoku Pagu je bilo danes prav tako kot včeraj. Le da ni bilo tako sparno. Pihal je svež veter in ustvarjal na nemirni morsk površini male, bele grebenčke. Stari ribič Mate Lončarčevič se je že kdove kolikokrat ozrl s svojega opazovališča na vrhu visoke lestve na vhod v tunero. Danes kot včeraj. Nikjer tunov. In vendar 60-letnega ribiča še ni zapustilo upanje. Iz črvice pipe so se vili oblaki dima, pogled se je upiral v gladino morja, doli na obali pa so se zapletli ribiči v živahen pogovor...»

Ura je bila že skoraj devet. Kijub vetriču je sonce prišlo stariemu Matu srajco na hrbet, da si jo je slekel. Tedaj mu je pogled zdrnil tja preko tunere. Kaj je to? Dve ostri plavuti sta presekali valove pred vodom v tunero in hip nato sta že bili v tuneri, ograjeni z mrežo.

«Eeej! se je na ves glas zadržal ribič Mate. Velika riba v tuneri...»

Vsak večer, ko sem sedel tu v kavarni na tem divanu, sem mislil na odhod. Potem pa sem dejal sam pri sebi: «Saj te sploh ne pričakuje. Pač pa ostane jutri večer za trdno doma!»

In ta večer je res napočil. Bilo je nekega četrta, pred štirimi leti. Prav tisti večer nikakor nisem nameraval nič takega. Ob pol osmih sem prišel po običajnem izprehodu v kavarno; toda kavarna je bila zaprta zaradi družabnega izleta, kakor je bilo napisano na listku, pritrjenem na vratih. Nekaj časa sem brez cilja taval po mestu, dokler se slučajno nisem spomnil na svojo staro obljubo. Pametna misel! Počasi sem krenil proti domu.

Prižnati moram, da mi je srce močno utripalo, ko sem potisnil ključ v ključavnico. Ko so se vrata odprla, je odgovoril na ropot kratek krič groze iz jedilnice. Vstopil sem. Spet zamolkel krič: «O, kako si naju prestrašila! Moja žena in služkinja sta sedeli v jedilnici in šivali. «To je pa res topel sprejem. Dejal bi, da nisem dobrodošel.

Ko vna otela čas nekaj ur

Ribiči so skočili pokonci. Ali naj zapro tunero, ali ne? Mogoče pridejo medtem tuni. Stari Mate pa je še zmeraj strmel v ogromno pošast. Nekam gotovo in počasi se je velika riba sprehajala po tuneri — zdaj je že povsem dobro videl, da je ogromen morsk pes.

Tedaj so se doli na obali vendarle dogovorili, da bodo zaprli tunero, pa naj bo, kar bo. Stridesed parov mišastih rok je krepko potegnilo in že je bila pošast zaprta. Potem so začeli vleči mrežo proti bregu. Morski pes je bil še kar miren in se je počasi izmikal mreži. Ko pa je spoznal, da se mu življenjski prostor krči, se je vzmernil. Zaletel se je v eno smer, pa spet v drugo in nato v tretjo, to je pred mrežo se je ustavil, čeprav bi jo lahko z enim samim močnim zaletom prebil in ušel na odprto morje.

Prostor okrog pošasti se je manjšal. Se kakšnih dvajset metrov je bilo do obale. Tedaj

se je začelo. Začutil je, da je v skripah in je začel blazno udrihati naokrog. Mreža se je trgala pod njegovim repom, kot bi bila iz sukanca. Toda žival, kakor da ni videla luknje. Pod seboj je začutila plitvino, morje se je zapenilo. Vrelo je kot v kotlu. Ribiči so metali nove in nove mreže na mesta, kjer jih je morski pes raztrgal. Kmalu je bil prostor tako skrčen, da njegovi močni zamahi niso prišli več do izraza. In vendar so bile na mrežah večje in večje luknje... Medtem sta Ivan Lončarčevič in Ivan Kustić skočila v čoln, ki je dolg kakšnih pet ali šest metrov in z zunanje strani mreže zaveslala proti morski pošasti. Brž, ko ju je zagledal, je pes na široko odprl ogromni gobec, v katerem sta se zavetili dve vrsti ostrih, belih zob, in se je zaletel proti čolnu. Vsem je zastal dih, toda eden izmed obeh v čolnu mu je naglo zaril kakšno dva metra dolgo gredo v gobec. Morski pes se je vzpel, napravil

salto in z repom zadell čoln, ki se je prevrnil kot orehova lupina. Oba ribiča sta se znašla v morju — k sreči na zunanji strani mreže, sicer bi bila gotovo izgubljena.

Vsem je postalo jasno, da bo pobesnelo pošast teško pokončati. Grizla je proti vsakemu, ki se ji je približal. Potem se je Jurici Lončarčeviču le posrečilo zabosti dolg, oster nož v oko morskoga psa. Toda šele slepa pošast je pokazala svojo moč — k sreči pa je bilo mreže že dovolj in ni mogla več prebiti obroča. Tedaj se je ribič Kustić spomnil sekire, zabredel v morje z njo in z vsilo udaril morskega psa po glavi. Ostrina sekire se je odbila kot od gumija. Sledil je drugi, tretji, četrti in potem posebno močan udarec. Morje se je zakrnavilo. Jurica Lončarčevič se je spet lotil noža, mu ga zabil skozi odprtino globoko v glavo in mu začel mešati po možganih. Pošast je na široko odprla gobec in pričela teško sopsti, kot da bi nekdo udarjal s težko, debelo desko. Po krvavem razpenjenem morju so se razlili možgani...

Pošast so torej premagali, toda kako jo izvesti na kopno? Poizkusili so z debelo vrvjo, ki so jo štirikrat prevlekli skozi škrgo in usta in čvrsto zavezali. Ob vsakem koncu vrvi se je postavilo po dvajset ljudi, ki so krepko potegnili proti obali. Ampak zaman? Z ravnim sunkom repa se je vrnil morski pes spet proti morju. Ni preostalo drugega kot počakati na ladjo, ki ga bo pogegnala do Paga.

Tedaj pa je žival nenadoma zaprla čeljusti in ostri zob je so v hipo presekal vse štiri vrvi. Ribiči so že mislili, da jim bo plen ušel, toda čividno ni imel več dovolj moči, da bi se prebil do odprtega morja. Jurica, Ante in Ivo so skočili v morje, s težkim kolom od-

PO 15-DNEVNEM OBISKU PRI MLADIH SOCIALISTIH

Delegacija CK LMJ se je vrnila iz Zahodne Nemčije

Po obisku raznih okrožnih in okrajnih središč jugoslovanske mladinske delegacije sprejel predsednik nemške socialistične stranke Ollenhauer

Delegacija CK LMJ, pod vodstvom tov. Mileta Neorčiča, predsednika CK LMJ, se je po 15-dnevnem obisku pri mladih socialistih Zahodne Nemčije vrnila v domovino.

Obisk delegacije CK LMJ mladim socialistom Zahodne Nemčije ni bil samo formalnega značaja. To lahko ugotovimo tudi iz programa bivanja delegacije v Zahodni Nemčiji, ki je bil pretežno izpolnjen z obiski raznim organizacijam mladih socialistov, vodstvom socialdemokratske partije Nemčije, mladim sindikalistom itd. Pri vseh teh sestankih, obiskih in pogovorih je prihajalo do živahnih diskusij o problemih današnje Nemčije, o medna-

rodni politiki, o principih in poteh socialističnega razvoja v Nemčiji, kot tudi o gledanju Jugoslavije na poedine evropske probleme in o jugoslovanistični graditvi.

Razmeroma kratko je bilo bivanje delegacije CK LMJ v Zahodni Nemčiji, toda kljub temu so predstavniki ljudske mladine Jugoslavije uspeli spoznati probleme socialističnega gibanja v tej deželi, kakor tudi uspehe, ki so jih socialdemokratska stranka Nemčije in mladi socialisti, kot njen sestavni del, uspeli doseči v zadnjih letih.

Po obisku več okrožnih in okrajnih središč in po razgovorih z vodstvi mladih socialistov in funkcionarji SDP je delegacija LMJ sprejel tudi predsednik SDP g. Ollenhauer in odgovarjal na vprašanja, ki so mu jih stavlili člani jugoslovanske mladinske delegacije.

V razgovoru z njim so se člani jugoslovanske delegacije LMJ zadržali dve uri.

Nedvomno bo obisk predstavnika LMJ mladim socialistom Zahodne Nemčije, upoštevajoč že dosedanje njihove zveze z organizacijo LMJ in obratno, pripomogel k še širšemu sodelovanju obeh organizacij na področjih, ki terjajo in dovoljujejo skupno sodelovanje.

PREBIVALSTVO FRANCIJE

Francija šteje sedaj 42 milijonov 774.000 prebivalcev. Takšen je končni rezultat velikega statističnega popisa prebivalstva, ki so ga izvedli v mesecu maju letošnjega leta. To število je znatno večje od števila prebivalstva v letu 1946, ko je Francija po takratnem popisu imela le 40.502.000 prebivalcev.

CASNIKARJI ODKRILI TATU

Iz nekega muzeja v San Franciscu v Združenih državah Amerike je pred kratkim izginila slika avstrijskega nadvojvode Albrehta, o kateri meji strokovnjaki, da je Rubensovo delo. Tat, ki je sliko izmaknil, se je nekega večera seznanil v nekem baru z dvojico casnikarjev in ju spraveval, če mislita, ali je ukradel na slika resničen original. Casnikarjema se je to zdelo seveda sumljivo in sta ga takoj prijavila policiji, ki je kmalu zatem našla v njegovi stanovanju ukradenko sliko, skrbno zavito v zglavniki.

Zelene želve izumirajo

Na nedavnem sestanku ameriškega inštituta za biološka raziskovanja je bilo splošno, da obstoji zelo resna nevarnost, da bo v najkrajšem času popolnoma izginila znana atlantska «zelena želva», ki sicer živi okoli Karibskega morja in ki je svoje dni prehranjevala Kristofa Kolumba in njegove ljudi, ki so prvi prišli v te kraje. V kolonialni zgodovini dežel okoli Karibskega morja je imela ta živa, ki je znana v znanosti pod imenom «chelonia», prav tako pomembno vlogo, kakor govedo vrste «buffalo» v kolonialni zgodovini Združenih držav Severne Amerike. Kristof Kolumb je bil tako presenečen nad velikanskim številom teh želv

v pokrajinah, ki jih je on prvi odkril, da je vse oze-mlje, kjer je našel njihova nahajališča, imenoval «Las Tortugas», kar pomeni želvo. Pravzaprav je bil to otok Pons de Leon, ki so ga po-zneje preimenovali v Cayman, kakor ga označujejo še danes.

V sporočilu omenjenega inštituta je med drugim tudi rečeno, da so bili številni podvigi, ki so bili storjeni v tropskih predelih Novega sveta vse od najstarejših časov, odvisni v precejšnji meri od del želv. Naslednje ali posu-feno meso želve je prebivalci-tem teh krajev nadomestilo govedino, tako da so nekda-ji kapitanji ladij, ki so plule v daljina in neznana morja, mnogokrat rešili pred la-koto in smrtjo svoje posad-ke samo po zaslugi mesa ta-ko imenovanih «zelenih» želv. Ta vrsta želv se hrani izključno z neko vrsto rastli-nej, ki raste v morskih plitvi-nah. Kadar se želva napase na morskem dnu, gre počiv-at na obalo, kjer z lahkoto postane plen lovcev, ker jo je treba samo obrniti na hr-bet in jo nato ubiti. Zaradi množičnega ubijanja te ko-ristne živali, pa je danes po-stala tudi že v teh krajih ze-lo redka in bi bilo treba resno misliti na to, kako bi jo zaščitili, da bi povsem ne-izumrla.

16-KRAT VEČJA HITROST

OD ZVOKA

V laboratoriju za uporabo fiziko Hopkinsove univerze v Silve Springu v Združenih državah Amerike so dosegli v nadzvočnem predoru za umetni veter pri nedavnem posku-su 16-krat večjo hitrost od hitrosti zvoka. Da bi preiz-kusili nove aerodinamične modele, ki odpirajo bodoči letalom nove možnosti, so predor napolnili s helijem pod pritiskom 100 atmosfer. Pri dveh poskusih, ki sta trajala vsak po 30 sekund, pa so do-segli hitrost 10.800 km na uro. Te znanstvene poizkuse dela-jo zaradi tega, ker predvide-vajo, da bodo v teku nasled-njih 10 do 15 let pogoj za letenje v takih meri izboljša-ni v primerjavi z današnji-mi, da sedanje aerodinamične linije letal nikakor ne bodo več ustrezale bodočim pogo-jem in potrebam.

• Pravljičice, pesmice in uganke za naše najmlajše •

Starec in medved

Odide neke noči starec, da bi obral hrusko. Vzpne se na drevo in komaj začne obratirati zrele sadeže, že pride medved. Tudi medved je prišel, da bi se najedel hruska. Pa se tudi medved vzpne na drevo, starec pa se skrle med listje in molči.

Medved odtrga hrusko in jo ogleduje v mesečini:

«Kdo ve, ali je črvena, ali ni.»

Starec misli, da mu medved ponuja hrusko, pa pravi:

«Ne, ne, hvala, ne bom jedel...»

Medved tedaj sam poje hrusko.

«In utrga medved drugo hrusko in jo spet ogleduje v mesečini:

«Kdo ve, ali je črvena, ali ni.»

Starec spet pomisli, da mu medved ponuja sadež, pa pravi:

«Ne, ne, hvala, ne bom je-del...»

Medved tedaj sam poje hrusko.

Nazadnje utrga medved še tretjo hrusko in začne brundati prav tako kot prej.

Starec spet pomisli, da mu medved ponuja hrusko, pa se ujezi in prav glasno reče:

«Ne bom jedel, ali ne si-liš, da ne maram!»

Medved se tega nenadne-ga vzklika tako prestraši, da pade na tla in se hudo potolče.

Postovani!

IVAN MINATTI

Huškova večerja

Prepaše se Biba s cunjico kužku pripravila večerjico:

tri koščice od ovčice, koščico od klobasice, koščke skroje in srede.

A večerji za posladek priloži še oreh sladek, jabolko, rozin prgišče in dve hruski debeluški.

To se čudi, čudi Biba: kuža zine, odpre usta, kruh, meso, kosti pohrusta, ko na vrhu so slastice — pa povabi putke, ptice.

Postovani!

IVAN MINATTI

NAGLICA

Nekj moč je šel k mizarju in naročil zibelko za sina. Sklenila sta kupit jo in moč je dejal:

«Poslušaj mojster, plačal sem kolikor si rekel. Glej, da bo zibelka lepa in kma-lu gotova!»

«Moje delo je vedno do-bro! je dejal mizar. «To-da kmalu, kmalu pa ne bo gotova. Naglica je sramota za mojstra.»

«Vem, vem! je odgovor-il moč. «A le glej, da jo napraviš, kar se da hitro.»

To je dejal in je šel. Čez nekaj tednov se vrne po zibelko.

«Ni še gotova! je dejal mizar.

«Kako da ni gotova? se je čudil moč.

«Saj sem ti dejal, da ni-sem eden tistih, ki spravijo vkup karsibodi. Naglica je sramota za mojstra.»

Minilo je nekaj mesecev. Moč zopet pride po zibelko.

«Potrpi malo! je dejal mizar. «Dobro delo ne nasta-ne čez noč!»

Cakal je moč še en mesec, dva meseca, eno leto... Potem je pozabil. Tudi sin je shodil in ni več rabil zibelke.

Preteklo je mnogo let. Otrok je odrasel v moža. Poročil se je. Celot otroka je dobil. Rabil je zibelko. Zato je šel k mizarju po tisto, ki jo je bil naročil se nje-gov oče.

«Poslušaj sin, mu je de-jal oče. «Ko si se rodil, sem pri mizarju naročil zibelko. Pojdi pogledat, če je že gotova in jo vzemi.»

Sin je odšel k mizarju in dejal:

«Mojster, ko sem se rodil, je oče naročil ti tebi zibelko. Če je gotova, mi jo daj, rabim jo za otroka.»

«Če je gotova! se je raz-jezil mizar. «Komaj se ti je rodil otrok, bi že rad imel zibelko! Ze očetu sem de-jal in tebi ponavljam: Nu-bene naglice ne maram pri delu. Naglica je sramota za mojstra. Jaz pa živim sa-mo za svoje dobro ime.»

MOTOM 48 CCM

DELFINO 160 CCM

Postaja za usluge v Nabrežini: FRANC SIBELI

ZNIŽANE CENE

STARA IN ZNANA TVRDKA

SIMCA

25-letno jamstvo. Napredaj rabljeni poglavitni stroji v omarih. Vzamemo v račun in dobro plačamo rabljeni stroje. Popravila z jamstvom. Obročno odplačevanje po 1/12 dnevno. Brezplačen pouk v vazenju.

Ivan Ribarič

Uvoz — Izvoz

Zaloga ogija, premoga in drv za kurjavo

NA DROBNO — NA DEBELO

Vseh vrst trdega in mehkega rezan-ga lesa, furnirja, vezanih plošč itd.

Prevozomno prevoze vsovrstnega blaga z lastnimi prevoznimi sredstvi.

Urad: TRST Ul. Crispi št. 14 — Tel. 63-50

Skladišče: Ul. delle Milite 19 — Tel. 63-50

Telefonska stv. stanovanja 95-918

TRST, UL. C. BATTISTI 23-1

Tel. 44-208 — Teleg. IMPEXPORT-TRIESTE

IZVAŽA: tekstil, kolonialno blago in raz-novrstne stroje

SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSNE KOMPENZACIJE

TOVORNI PREVOZI POŽAR ARTEMIO

v vse kraje in tujino

PIETRO CONTENTO

TRST — ULICA CARDUCCI št. 7 — TEL. 73-11

VELIKA IZBIRA moških, ženskih in otroških oblačil, svilenih rut, nogavic in rokavic

AVTOGARAŽA

MEHANIČNA DELAVNICA

TRST (ROJAN) ULICA MARIJE

TELEFON ST. 51-11

AVTOPREVOZNO PODJETJE

FRANC LIPOVEC

PREVOZ POTNIKOV

na STO, v Jugoslavijo, Avstrijo in druge države

GARAZA: ST. Timeus 4, tel. 90-296

STANOVANJE: Ul. F. Severo 6, tel. 33-113

Mizarji podjetniki kmetovalci

me. nuči najpogostejše

CALEA

TRST

NAŠI KRAJI IN LJUDJE

NAGEL RAZVOJ UMAGA OB ISTRSKI OBALI

Iz skromnega ribiškega naselja pomembno industrijsko središče

Nove tovarne in stanovanjski objekti. V gradnji: gledališče, tovarna cementa. Razvoj turizma in turističnih objektov

Po letih sem spet obiskal Umag in našel sem tam toliko novosti, da se nisem mogel načuditi. To mestce, ki leži ob najbolj rodovitni istrski obali, sem imel v takšnem spominu: kup kamnitih hiš, starih ob malem zalivu, dolgi valobran, ki zapira zaliv in ga brani pred valovi, skupino malih ribiških bark, porušeni pristan, nekaj razprostranih ribiških mrež in dimnik tovarne rjavih konzerv. Tako mi je ostal v spominu Umag iz časov, ko so ga delavci začeli obnavljati, tako kot so ribiči v pristanu krpali svoje mreže. Okolica pa se skoraj ni spremenila: zelene livade in vinogradi ter čudovita krčevorodna polja — kontrast, ki ostane vedno v najlepšem spominu.

Mestce, ki se je v zadnjih letih tako močno spremenilo, se je tu pa tam začelo sedeti v prelepo okolico in jo bogati z belno svežih hiš in zgradb. Saj je v zadnjih letih zrastle v mestu in bližnji okolici na desetine stanovanjskih hiš in več poslopij raznih podjetij in ustanov. Tudi luka ni več ne kaše sledov vojne vihr. Starinsko središče mesta ima že kup modernih oaz, med temi je velik stanovanjski blok, kjer je 35 stanovanj in kup lokalov. Poleg njega grada veliko zgradbo gledališča, ki bo stala okrog 30 milijonov dinarjev. V okolici pa je poleg velike vinske krčve, zrastle upravno poslopje banke, pod streho je še poslopje tovarne barv, da ne omenim 15 mičnih vil, ki se vrte ob obali.

Spremembe ne opaziš samo na zgradbah, marveč tudi na tleh. Prej je bilo mestce, ki je bilo vasi, ki se je prebivalstvo razvijalo v ribištvu, danes pa je Umag industrijsko in gradbeno središče. V Umagu je bilo prebivalcev, doslej so v Umagu investirali že več milijard dinarjev, vložili pa bodo še več sredstev preden bodo uresničeni načrti za gradnjo tega industrijskega središča bujskega okruga. Prav prekratki so zasidli pri lopate za največji industrijski objekt — tovarno cementa, ki bo zgrajena v treh letih in bo stala okrog 2 milijardi dinarjev. Vrednost njene letne proizvodnje pa bo znašala nad dve milijardi dinarjev, kajti izdelovalci bodo ekstrahirali portland cement znanke 700 do 800, vsaj tako kažejo dosednji poskusi.

Pobudo za gradnjo te tovarne je dal okrajni ljudski odbor v Bujah, ki je pozval strokovnjake, da so raziskali naravna bogastva okruga. Po zalag boksa, ki ga je več let z uspehom kopljelo, so našli surovine za cement, predmet v okolici Savudrije. Surovina je neke vrste lapor (tla) in čisti apnenec. V Savudriji je obih surovin v obliki, v Umagu pa je le dovolj tovarnena apnenca. Ko so našli, kje naj bi zgradili tovarno, so se raje odločili za Umag, ker Savudrija nima dobrih pogojev za gradnjo industrijskega pristanišča. Ker tu ni dovolj delovne sile in cementarne lahko kavarile pri tleh, odločili so, da bodo raje zgradili del surovin, to je Umag, saj bo labor predstavljal v tej tovarni le 25 odst. surovin za proizvodnjo cementa.

Obiskal sem gradbišče bove tovarne cementa, ki leži na polotoku kak kilometra južno od Umaga, ki ga domačin imenuje »kvar« in v polotoku delo so v pot. Najprej so začeli graditi do konca rtiča. Spodaj, polju in pašnici, tu pa tam kateri deli domače živali pot. Vse je zeleno, le svezbe bo šla doznava cesta, kažejo čudovito barvo plodne istrske lepote. Prav ob obali se prebada, metrski barve: zelene livade in plati snežno belega kamena, ki ga zalivajo sinji morski valovi.

Taka je obala, kjer so po prevozu gradbenega materiala iz mesta. Tu poleg »kvar« je industrijsko pristanišče, v katerem bodo lahko pristajale ladje do deset tisoč ton težake. Gradnja je nekatere druge objekte bodoče

tovarne, ki bo proizvajala letno do 12.000 ton klinkerja, in prav toliko ali še več cementa. Tu moram še povedati, da bo umagški cement odlične kakovosti in poskusi so pokazali, da bo še vedno znanke 509, če ga bodo mešali s 75 odst. žlindre.

Na povratku proti središču mesta — staremu Umagu — srečujem polne voze grozdja. Spetoma se kmetje pomenkujejo: »Grozde je sladko, a malo ga je, ker je vinograde pustila toča!«

Večina voz je usmerjena na drugo stran Umaga, kjer stoji moderna vinska klet. Tja pripeljeta grozdje kmet z

«Naše ograde so kakor neveste...»

«Naše ograde so kakor neveste. Zdi se mi, da ni bilo še nikoli tako lepe kot letos. Kamorkoli nam pada pogled po našem okamenem kraškem valovju, povsod se zaustavlja na očarljivih šopih, raztresenih, celo po ostrih skalnih čerch, kjer imajo izključno pravico domovanja samo lišaji in mogoče še skromni mahi. To svetovje je ponekod prava slika razkošja v sicer tako skopi prirodi, razkošja kot ga po Krasi v tej obliki nismo vajeni.

Skoraj si ni mogoče misliti, da nam more tako lepo okrasiti naše ograde skromni in od vseh prestranih grm, red (rij ali raj), ki je celo v gmaglini nezaznava. Kaj naj bi z njim; ko pa ni za krmo niti za kuro. Nekaj pa je le kuro. Krastoci so ga brali med avgustom in septembrom, da nato posušijo in omagijo njegove drobne vejice z listi vrčev ter dali neke triziski tovarni bode, da je kolomaz in česlovino. Ker je za zaslužek že po vojni vojni prenehal, se je raj vedno razbohotil in raznožil.

Rej je močno česlovina, nista in malo oljnat rastlina in ni torej gospodarsko tako nepomemben. Na jugo-pobirajo in zato v tem času tam tako lepega pogleda na njegovo cnetje. Mojstrom čopica, ki pogosto ne vedo kje bi iskali svojih motivov in se zato oddaljujejo od naše zemlje, svetujemo, naj pohitijo, ker dneh na spodnji Kras in se ob zahajajočem soncu ustavi ob osamelem reju nad devinsko ali nabrežinsko obalo. Ne bo jim žal!

Dopisi s podeželja

VIŽOVLJE

Za našo narodno čast

Vižovljan nismo in ne bomo pozabili svojih narodnih vezi in dolžnosti do svojega rodu in svoje narodne časti, do svoje rodne zemlje in do svoje preteklosti in bodočnosti. Kot zavedni sinovi svojega naroda smatramo za svojo prvo dolžnost, da to očitno vsojemo in povsod in zato obojamo in nekateri iz Sesijskega, ki zgolj zaradi ekskluzivnosti tako ponižujejo sebe in tudi nas.

Naš gostilničar ob železnici je tudi razkril svojo pristočno barvo in svoj lokal predstavlja javnosti z napisom: »Stratišča Locandari. Njemu je vse le naš denar, ne pa jezik. Vsa svoja glavna poslovanja, ki so namenjena, da nas zaničuje ali omalovažuje naš jezik, nam ni naklonjen, pa naj je njegova beseda tako sladka. Ne zadrževa po nepisu tudi v slovenskem jeziku naših razmerah predvsem v slovenskem jeziku, popolnoma upravičeno.

SLIVNO

Žalostna primera kot opozorilo

V nedeljo smo se ob zelo veliki udeležbi vaščanov sosednih vasi in stanovanjskih varšev (polje) pokojnika poslovihi ob žrtve elektrifikacije tak S. Milica, ki ga bo mo ohranili v blagem spominu kot mirnega, treznega pametnega mladčnika. Vsem je hudo in globoko ob žalostno tako nepričakovano in nesrečno smrt tako mladega človeka. Za žalostni in ni mogoče podoben primer, ki je sledil dan nato (Kamnosek Silič) v kamnoseku Gorlaja s posredno opozorilo, da se preprečijo takih nesreč opozorilo, da se prepreči premalo pozornosti. E-

ostličkom in zadruga s kamionom. Pridelalec obeh je dober, ker zemlja ni skopa in ker imajo vinogradniki bogato tradicijo.

Nedaleč od vinske leti na tako imenovani Puntji pa je turistični predel Umaga. Tu je nekaj hotelov in velik kamp-ping prostor. Okolica in obala sta izredno lepi, tudi turističnim obratom ni kaj reči. Vendar letošnja turistična sezona tu ni bila posebno dobra. Pričakujemo pa lahko, da se bo tudi turizem v Umagu lepo razvil, skladno s splošnim gospodarskim razvojem tega nekdanjega ribiškega naselja.

Okrog dva tisoč let obstaja že Umag in vendar šele zdaj postaja pomembno mesto. Pravi, da so Umag prvi naselili Iliri, ki so mu tudi dali ime. V tistih časih, nekaj stoletij pred našim štetjem, se je vlekla od Poreča do Savudrije veriga malih otokov, ki so se po mnenju nekaterih zgodovinarjev imenovali Sepmagija. Mag ali magum pomeni v ilirskem narečju livado. Ščasoma so ti otoki izginili v morju, ostali so le današnji polotoki nekaj metrov nad morsko gladino. Iliri so se v tem predelu trdo bili za obstanek z Rimljani. Za njimi so prišli naši predniki Slovani.

V IX. stoletju so prišli Benečani, tedaj je vladal v teh krajih knez Domogoj, ki ga italijanski zgodovinarji nazivajo dux Creatorum. Za Benečani so prišli Avstrijci, nato spet Benečani in končno Italijani. Vmes so prišli v Istro za kratak čas še Franki, ki so imeli trde boje s Slovani. V področju občine Umag je livada, ki jo domačini imenujejo Erancanoža. Po njihovem je bila tu velika bitka s Huni, vendar je verjetneje, da je bila tu huda bitka s Franki. V tistih časih je v Istri padel tudi frankovski vojvoda Erich.

Umag so naseljevali vsi zavojalci. Poleg pradedujočih Hrvatov so tu še sledovi avstrijskega in francoskega naseljavanja. Od manjšin je seveda največ Italijanov. Domačini imajo v najslabšem spominu fašistično Italijo, ki je za svojega vladanja z osemi mogočimi ukrepi potlačila in zatirala hrvaški živelj. Danes o nacionalni nestrpnosti v Umagu ni več sleda. Vsi ljudje, ne glede na narodnost so se lotili dela za napredke svojega mesta, ki zdaj ob izdatni pomoči domovine raste v pomembno industrijsko središče v tem predelu Istre.

Prečni

Naš pozabljeni spomenik

Bližamo se dnevu, posvečenemu spominu mrtvih. Povsod si prizadevamo, da čim bolj dostojno okrasijo spomenike borcem in žrtvam iz narodnoosvobodilne borbe. Ko se večkrat opazijo primeri, da so nekateri grobovi na naših pokopališčih celo razkošno okraseni, se nam toliko bolj vsiljuje občutek, kako hitro in z lahkoto se jtravamo spomina na tiste, ki nimajo niti spomenika niti skromne groba, na tiste, ki so z nami v sorodstvu po svojem trpljenju, po idealih ali po človeških nagibih. Ali ni mogoče, da mladi, ki so dali svoje življenje na žrtvovanje naše domovine, vredni vsaj skromnega izraza pietete? Naši gmajni stoji, oziroma je že skoraj razpadel docela pozabljen Knez, žrtvi-mučeniku narodne bestialnosti. Tudi ta spomenik nas obtožuje, da se spoznamo.

PREČNIK

Naš pozabljeni spomenik

Bližamo se dnevu, posvečenemu spominu mrtvih. Povsod si prizadevamo, da čim bolj dostojno okrasijo spomenike borcem in žrtvam iz narodnoosvobodilne borbe. Ko se večkrat opazijo primeri, da so nekateri grobovi na naših pokopališčih celo razkošno okraseni, se nam toliko bolj vsiljuje občutek, kako hitro in z lahkoto se jtravamo spomina na tiste, ki nimajo niti spomenika niti skromne groba, na tiste, ki so z nami v sorodstvu po svojem trpljenju, po idealih ali po človeških nagibih. Ali ni mogoče, da mladi, ki so dali svoje življenje na žrtvovanje naše domovine, vredni vsaj skromnega izraza pietete? Naši gmajni stoji, oziroma je že skoraj razpadel docela pozabljen Knez, žrtvi-mučeniku narodne bestialnosti. Tudi ta spomenik nas obtožuje, da se spoznamo.

ŠEMPOLAJ

Precejšnja gradbena dejavnost

Se enkrat moramo v imenu vseh prebivalcev našega šolskega okolja izraziti zahtevo, naj se ne odvaža zemlja z našega šolskega zemljišča. Tudi pri nas se mnogo gradi. Eden zida iz kmečko-gospodarskega, drugi iz trgovsko-gospodarskega, tretji zopet iz stanovanjskega razloga. Tako bo naša vas obogatela za nov moderen hlev, za novo trgovino in stanovanjske prostore. Razen že enega zelo modernega urejenega hleva, bo to drugi hlev v vasi, zgrajen po modernih načelih. To je prav, saj je tudi pri nas živinoreja ne le donosna, pač pa je z obstojem in napredkom kmetijstva neločljivo povezana.

NEKAJ O ZASTRUPLENJU Z GOBAMI

Bodite previdni pri nabiranju gob!

Pretekli teden je bilo v našem mestu več primerov zastrupljenja z gobami, ki so jih prizadeti sami nabrali v okolici

V preteklih dneh je bilo v našem mestu več primerov zastrupitve z gobami. Uradna preiskava je dognala, da gobe, ki so povzročile zastrupljenje, niso bili kupljene na trgu pač pa so jih prizadeti sami nabrali v tržaški okolici. Ko so zastrupitve z gobami pogosto zelo nevarne in lahko tudi smrtne, opozarjamo naše prebivalstvo, naj ne nabirajo, če jih zelo dobro ne pozna in naj raje užija na trgu kupljene gobe, ki so bile prej pregledane.

V naslednjem navajamo nekaj primerov zastrupitve z gobami z opisom strupenih gob in znakov zastrupitve:

Kakor so različni strupi, ki jih vsebujejo gobe, tako so različni tudi znaki zastrupljenja in tudi zdraviljenje je različno. Čeprav imamo nekaj sto vrst gob, je v vsem tem množstvu le nekaj strupenih. Strupene gobe si je treba pač zapomniti. Pri nabiranju podobnih vrst moramo biti previdni. Dosti več zastrupljenj je s starimi, pokvarjenimi gobami jedmi. Gobe, ki so jim glavna sestavina beljakovine, se prav tako hitro pokvarijo kakor meso. Gobe se pričnejo kmalu razkrajati in razvijajo

Proč s sovražnostjo

Proč s sovražnostjo...

Starejši rodovi se radi spominjajo kako so se z Italijani nekoč dobro razumeli in se medsebojno spoštovali. Zlajlj, psokv, nacionalne mržnje ni bilo nikoli. Italijanski delavcem — kamnosekom — ni padlo v glavo, da bi bili šteli svojega slovenskega stanovskega tovarša za manjvrednega. Dolžnosti in pravice ni bil in drugi strani, tovaršarji razredni odnosi, vzajemni, mirno sožitje in narodnostno spoštovanje je bilo nekaj, kar je bilo samo ob sebi razumljivo.

Zakaj ni več tega? Komu koristi narodno sovražnost? Nam — delavcem in delovnim ljudem obeh narodnosti sploh, njihovem napredku in splošnem miru? Nikomur! Vsem je le ogromna in usodna škoda. Vsem, izpuzeni ki se redi in uspeva na tem našim medsebojnem trenju, na sovražnosti, ki ga je zanetila, ga še vedno neti in vzdržuje prav ta pila skupina razno-barvna kapitalizma (imperalizma). Iz njegovega nagleg razvoja se je rodil fašizem in izvalil iz žerjavice nacionalistični plamen. Vsi smo strašno občutili njegove posledice. Čas je, da se tega zavedamo in končno uvidimo, da smo njegove žrtve; čas je, da to sovražnost zamenjamo s pametno in razsodnostjo.

Zgodovinski razvoj, praktične življenjske skušnjave, prostost, razum — vse se protu sovražni nacionalistični in razredni razdrobljenosti v obliki lepakov »L'istria italiana«, ki jih pri nas kar mrzlo. Pustite Istro tamkajšnjim Istranom, ki najbolje vedo, kako je s to zadevo! Upamo in pričakujemo, da bo nova uprava počela takšne ljudi, kaj je in kaj ni v skladu s sporazumom.

«Zdaj pa že skoraj ni več sladkon, ugotavlja naš krški vinogradnik»

DOLINA

Paberki iz Doline in njene okolice

Motorizacija je dobra zadeva, žal pa zahteva vedno več človeških žrtv med mladino. V tork smo pokopali na domačem pokopališču mladega Dušana Vodopivca iz Krogelji, ki se je smrtno ponesrečil z motorjem prejšnjo soboto. Pogrebni pokopnik, ki je bil član dolinskega moto-kluba, se je udeležilo precejšnje število ljudi, ker je Dušan imel veliko prijateljev in znancev. Na pogrebu je igrala godba iz Brega. Prizadeti družini, ki je pred leti tudi zaradi prometne nesreče izgubila hčerko, naše iskreno sožalje.

Delo na polju je skoraj končano; zdaj si bomo morali pripraviti prava za zimo, pripraviti in popraviti orodje, skrbeti za vino itd. Z žganjkuho se nismo začeli, ker je kotel še v Rimljanjih in Borštu; potem bomo pa mi na vrsti.

Kdor ima stare trte je letos pridelal manj vina, več pa ga imajo tisti, ki imajo mlade trte. Jasnjo je, da bi morali bolj skrbeti za obnovo vinogradov, pa tudi za vrtnarstvo in sadjarstvo bi se morali bolj zanimati. Zlasti za vrtnarstvom bi si marsikdo lahko opomogel, ker potrebujemo mesto vedno več zelenjave, razne povrtnine, itd. Kdor ima dobro voljo in dober čut, bo vedel, kaj mu je napraviti in če si bo znal napraviti lepe grede za radič, solate, redkvice in podobno, bo prav gotovo prišel do denarja. Vina bi bilo letos več, če nam ne bi v avgustu burja polomila vej in potokala grozdje. Nekateri so prodali že sladko vino, drugi pa čakajo sv. Martina, da vino dozori.

Pretekli teden so se na našem ozemlju izvršile velike spremembe. Pa takih je naša kraška zemlja videla že precej v svoji davni in nedavni preteklosti. Uroda nas je na postavlila na tak kraj, kjer se take stvari dogajajo. Postavila pa je tudi take ljudi, ki jih kakršne koli spremembe ne streže.

Odšli so angleški in ameriški vojaki, prišli so spet Italijanci, pa naše vasi, razen večjih središč, tega skoraj ni opazile. Mirno in samozavestno je naš kmet na Krasu in v Bregu nadaljeval s svojim delom kot druge dneve, pogledal je v klet, nakrmil živino in šel po drva. Mirno in samozavestno, kot človek, ki se zaveda, da ima na svoji grudi in da ima njegov rod globoke stoletne korenine.

Brez navdušenja, kar tega ni maral, toda tudi brez sovražnosti, je naš človek sprejel fante v tujih uniformah. Naš kmet je razsoden, zna ločiti seme od plevca, je pa tudi odkritosrčen in gostoljuben. Zelo se moti vsakdo, ki misli, da mu bo gospodar v hiši, da ga bo teptal in počenjal, kar so že počenjali fašisti. Takim pustolovcem je pri nas odklenkalo za vedno. Nevedežem ali takim, ki jih je skušalo v propagando naučiti, a so v jedru vendarle pošteni, takim pa naš kmet pove jasno odkrito besedo, tako kot pravi naš stari izrek: »Čisti račun — dober prijatelj!«. Za izivčave je pa druga mera, bolj krepka in odločna, da jih pokorejo in se več ne prikažejo.

Nekateri, zlasti mladi ljudje, so zdaj še bolj zaskrbljeni, da pravijo, da bodo šli v Avstralijo, da bodo zapustili svoj rodni kraj in iskali srečo v tujini. Dobro naj premislijo, ker se v tujini ne cedita med in mleko. Dlje ko grej, dlje ti pokažejo. Le v skrani-pilje poti za našo domo. To je naša domovina, naša domovina — hladno. Tu je naša zemlja, tu je tvoj dom, tu si ustvariš lepše življenje, da ne bodo žuljev tvojih rok izkričali tulci, da ti ne bo srkal kri tujja pijavka.

Na jesenskem soncu se prepletajo in prelivajo zdaj v vinogradu čudovite barve, ki jih noben slikar ne more prenesti na platno. Krasen je pogled na trte nam v pastnih nad morjem, čigar modrina je zdaj v jeseni lepša kot kdajkoli. Grmiceve na Krasu i. vse mogoče tone barv, bori šumijo in burja se igraja z njimi, iz kleti potisi po novem vinu. To poletje je pljuni v vroko, korajžje v pljuni, na boš tu našel svojo srečo.

BORŠT

Kdo kleveta...

Naš dopis iz Boršta, ki je bil objavljen v prejšnji nedeljski številki glede stanovanja v šoli, je v živo razdelil dolinskega župana in »Delo«, ki hoče v večeršnjih številkah polemizirati z nami in nam očita »zlomamerne informacije«.

Čudna je zares logika »urednikov« Dela. Tako pišejo: »da gre za zlobno tivo-tivo klevetanje, nam dokazuje tudi že sama pripomba uredništva «Primorskega», v kateri je rečeno, da je dolinski župan končno z dekretom le izročil stanovanje učitelju. Prav to pa dokazuje, da smo v poročanju objektivni. To razume vsak čitatelj, le »Delo« nam urednikom pri »Delu« ne gre v glavo, ker jim ne prija.

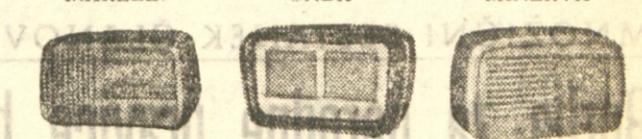
Kako je bilo s stanovanjem v šoli, znajo najbolje Borštani, saj in vse pisarjenje »Delu« ne more zabrisati tega dejstva.

RADIO SOSSI

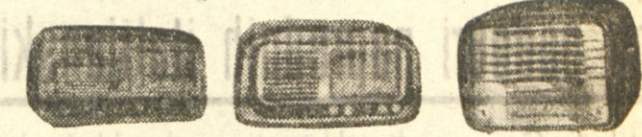
ELEKTR. APARATI ZA GOSPODINSTVO, LESTENČI, MONTIRANJE TELEVIZIJSKIH ANTEN IN AVTOMOBILSKIH RADIJSKIH APARATOV TER VSA POPRAVILA.

RADIJSKI APARATI

MARELLI UNDA MINERVA

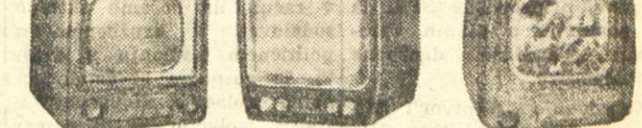
SIEMENS PHONOLA TELEFUNKEN

MARELLI UNDA PHONOLA

TELEVIZIJSKI APARATI

MARELLI UNDA PHONOLA

MARELLI UNDA PHONOLA

Najboljše štedilnike

vseh vrst, na premog, les, plin in tekoči plin ter električni tok po najugodnejših cenah s popolnim jamstvom

Vam nudi

TVRDKA SOSSI

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

PRODAJA TUDI NA OBROKE!

OPCINE — UL. MONTE RE štev. 4 (blizu sole)

Telefon: trgovina 21-155 — stanovanje 21-154

VREME Vremenska napoved za danes:
Pretežno jasno vreme, v popoldanskih urah se bo tu pa tam nekoliko pooblačilo.
— Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 18,00 stopinj; najnižja pa 11,4 stopinj.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO
Opozarjamo vas na sledeče oddaje:
Koper: 13.00: Naši kraji in ljudje. — Trst II: 21.15: R. Wagner: «Tristan in Izolda». 1. del. — Trst I: 17.30: Simfonični koncert. — Slovenija: 18.00: Javni veseli večer radia Ljubljana. 20.15: Večerni operni koncert.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

MNOŽIČNI SESTANEK ČLANOV SFS V GORICI

Borba za narodne pravice bo uspešnejša ob podpori naprednih italijanskih delovnih ljudi

Miladin Černe je obsodil protinacionalno klečeplazno politiko slovenskih liberalnih in klerikalnih strank - Tov. Nanut o rešitvi tržaškega vprašanja

V petek zvečer se je zbralo na sedežu italijanske veliko Goricanov, pripadnikov SFS, da se pomenijo o važnih vprašanjih današnje družbene problematike.

Zborovanje je otvoril tajnik IO SFS tov. Viljem Nanut, ki je očrtal razvojno pot Slovencev v Italiji. Omenil je potrebo, ki so jo, po začetku nove meje, čutili gorški Slovenci po lastni organizaciji, katera naj bi imela program, dosleden tradicijam NOV. Tov. Nanut je govoril tudi o izolaciji DFS po sporu z italijanskimi kominformisti v letu 1948 in o junakijski borbi jugoslovanskih narodov za izvajanje neodvisne politike. Položaj Slovencev v Italiji je bil v teh letih zelo težaven, saj ga je obkrožalo sovraštvo demokratiziranih in njim bližnjih sovetskih strank ter sovražstvo kominformistov. Mlajša enega naroda do drugega se je še večala z zaostrovanjem tržaškega vprašanja, in prav zaradi tega se moramo toliko bolj zavedati važnosti londonskega sporazuma tudi za nas. Zatem je prikazal razne točke sporazuma, posebno pa manjšinski statut, po katerem bi se morale razviti v Trstu italijanske oblasti in po nujnosti njegove raztegnitve na vse Slovence v Italiji. Vendar pa je tudi tov. Nanut ugotovil, da Slovenci v Italiji od režima, ki je sedaj na oblasti, ne moremo pričakovati tistega odnosa do manjšin, ki bi zagotovil vse pravice in odstranil vsak spor. Zatorej morajo gorški Slovenci stremeti za sodelovanje s tistimi neodvisnimi naprednimi silami, ki želijo doseči družbeno ureditev, v kateri bo vsakemu človeku zajamčeno dostojno življenje ne glede na njegov položaj in narodnost.

V diskusiji se je najprej oglasil tov. Miladin Černe, ki je omenil gonjo, ki so jo proti SFS, katera se je odločila za skupno politično delovanje z naprednimi italijanskimi silami, zagnali v zadnjih dneh.

SPORT

Petrosjan sam v vodstvu na beograjskem turnirju

BEOGRAD, 30. — Danes je bil na beograjskem mednarodnem šahovskem turnirju prost dan. Odigrane so bile samo prekinjene partije. Gligorič je brez nadaljevanja dobil prekinitveno partijo z Joppenom. Prav tako je Nievregelt predal partijo Pilniku. Petrosjan je premagal Milica, Djurasevič pa Pirca.

Stanje je zdaj naslednje: Petrosjan 6,5; Bronstein 6; Gligorič in Matanović 5,5; Trifunović, Barca in Karaklačić 5; Pilnik in Rabar 4,5; Ivkov in Černiakov 4; Janošević in Djurasevič 3,5; Pirc, Milč, Nedeljković, Porecca in Wade 2,5; Joppen in Nievregelt 2.

Razstava prof. Saksida

odprta do konca tedna

ZSPD obvešča, da bo še ves prihodnji teden odprta razstava del tržaškega slikarja in našega rojaka prof. Rudolfa Saksida. Doslej si je razstavo

ogledalo že lepo število ljudi in vsi so izrazili občudovanje nad umetniškimi razstavljenimi. Da bi se dala možnost tudi ostalim, ki si razstave niso ogledali, bo razstava odprta danes do 12. ure ter vsak dan razen praznikov od 8. do 12. ure dopoldne in popoldne od 15. do 18. ure.

Doraz!!!

Preden nabaviš
štedilnik, obišči

tvrdko

KERŽE

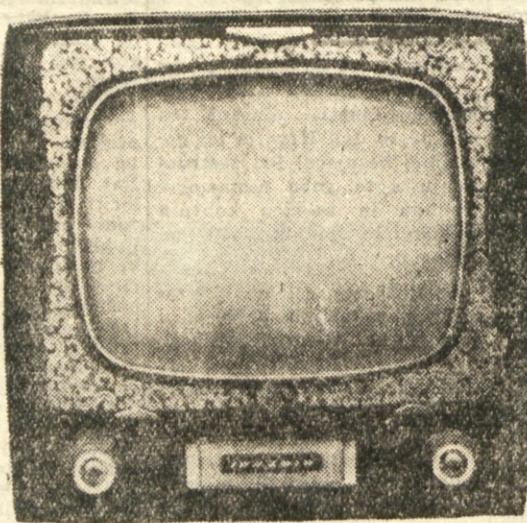
ki ti nudi štedilnike vseh vrst, na premog, les, plin in tekoči plin ter električni tok najboljše vrste po najugodnejših cenah s popolnim jamstvom

Zapomni si: tvrdka KERŽE - Trst - Piazza S. Giovanni 1 - tel. št. 35019

PRODAJA TUDI NA OBROČNO ODPLAČEVANJE

TELEVIZIJA V VSAKO DRUŽINO!

Aparati TV 17-21 palcev

PRODAJA NA OBROKE

Neobvezni predajem (najmanj) 5000 lir in po 5000 lir na mesec

Izredne ugodnosti omejene na en mesec časa - Tehnična pomoč

Velika izbira televizijskih aparatov najboljših italijanskih in inozemskih znamk

Za 4. november dajemo televizijske aparate samo za bolnike v najem - PRENOTIRAJTE SE!

RUGGERO ROSSONI

CORSO GARIBALDI 8

ZA JAVNE LOKALE POSEBEN POPUST!

S. KENNEDY

Bil sem s Ku Klux Klanom

33

«Ali bodo ti kaj ukrenili?» sem vprašal. «Ukrenili? Oni so že ukrenili. Stavil bi, da so kolumbijci preteklo noč vrgli dinamit v hišo Goldsmitha Sibleya. To pa je sedma bomba, ki je bila vržena v črnske hiše v zadnjih treh tednih. To je morda pojasnilo, zakaj nisi v zadnjem času zvedel ničesar o Klanovem stanovanskem odboru. Morda so oni organizirali kolumbijce kot svoj odred za akcije z dinamitom. Bolje bi bilo, da ostaneš še naprej z njimi in da vsaj enkrat na dan stopiš v njihov sedež. Na vsak način pa prisostvuj nočnemu sestanku!»

«Ti meniš, da moram hoditi tudi h kolumbijcem?» «Zdi se mi, da bo to najbolje,» je rekel Duke.

KROGLICE IN KROGLE V BORBI PROTI ČRNCEM

Ko sem se tega večera približeval pratu, kjer je bil napovedan sestanek, sem že od daleč iz zvočnikov slišal neprestano igranje «nacionalne himne konfederacije» — Dixie. Poleg tega so kolumbijci na vso moč igrali tudi «Heil Kolumbijci».

Tekstilni delavci, ki jih je privlekla ta reklama, so pršli v velikem številu na sestanek, da bi poslušali govore. Medtem sta kolumbijca Akin in Waller delila protisindikalne letake med poslušalce.

Svečanost je otvoril bivši ciklop Ownby. Govoril je s tovornega avtomobila, ki je bil okrašen s kolumbijsko zastavo. «Kolumbijci,» je izjavil, «niso povezani s Ku Klux Klanom, pa četudi vem, da je Klan združenje, ki ima že preteklen značaj in lepo zgodovino in tradicijo. Mi smo ponosni, da smo za Talmadgeja. Če pa pomeni fašist hkrati biti antikomunist, nas nič ne skrbi, če nas imajo za fašiste!»

Zelo sem bil presenečen, ko sem opazil, da ni bil naslednji govornik nihče drugi kot Hoke Gewinner, ki je bil predsednik Klanovega odbora za preiskovanje protiameriške dejavnosti. Gewinner je dožil Heleno Douglas Mankinovo, da podpira «niggerski volilni blok» za kongresne volitve. V govoru je pozval prisotne, naj se vpišejo med kolumbijce, da bi tako postavili temelje za poraz gospe Mankin pri splošnih volitvah.

«Za borbo proti temu sta dve sredstvi — kroglice in krogle (volitve in naboji) — besedna igra, op. ur. Najprej bomo polzkusili s kroglicami!» je zaključil Gewinner.

Sprehajal sem se med prisotnimi, opazoval njihove obraze ter poslušal komentarje. Opazil sem, da se jih besede vendarle nekako prijemajo. Burkeja so predstavili kot predsednika kolumbijcev. S histeričnim glasom je kričal: «Kolumbijci so dolgo čakali na gibanje, ki bi imelo za cilj najprej rešiti Jug, nato pa vso državo! Mi se borimo za

naše pleme in civilizacijo! Glasovi naših mrtvih in še nerojenih milijonov terjajo od nas, da ne klonemo.»

«ISCHEEM TAKE, KI BODO UBIJALI NIGGERJE IN JUDE!»

Loomis je govoril zadnji.

«Naše gibanje ne temelji na sovraštvu, ampak na logiki!» je izjavil. Mi nudimo množično vodstvo in, če je potrebno, smo pripravljeni tudi umreti! Če nas boste poslušali boste čez šest mesecev imeli vso Ameriko pod svojim nadzorom. Ne želimo, da pristopi k nam tisti, ki ni pripravljen ubijati niggerje in Jude!»

To je, sem pomislil, mnogo več, kot tisto, kar bi si upal javno reči Klan v svojem imenu.

«Mi lahko storimo vse s kroglicami,» je rjovel Loomis. «Če želimo pokopati vse niggerje v pesek, bomo tedaj, ko bomo prišli na oblast, izdali take zakone, ki nam bodo dovolili, da jih vse pokopljemo v pesek!»

Ko se je zborovanje končalo, so prisotne pozvali, naj se vključijo v vrste kolumbijcev. Nastala je dolga vrsta moških in žensk, ki so čakali, da bi podpisali prijavnico in vplačali tri dolarje vpisnine. Naslednje jutro sem obvestil Dukeja, da gibanje kolumbijcev dokončno napreduje in da bo storilo mnogo zla, če se proti njemu ne podvzamemo ostri ukrepi.

«Ali bi ga mogli na podlagi tega, kar je sinoči rekel Loomis, obtožiti, da izajva upor?» sem vprašal.

«Zdi se mi smešno,» je odgovoril Duke, «toda dokler bomo mogli obtoževati samo zaradi neredov ali podobnih nasilij, bo vedno težko podvzeti nekaj proti njim. Sedaj me dvomim, da so kolumbijci odgovorni za nov val metanja bomb v črnske domove. Toda kako bomo mi to dokazali? Ne, ni čas za samokres. Ko dam ukaz za aretacijo teh tičev, moram biti gotov. To pomeni, da jim moram biti stalno za petami, dokler ne najdemo dokazov, ki jih potrebujemo.»

In to sem tudi storil. Vsak dan sem prebil po več ur na sedežu kolumbijcev in stalno poslušal in gledal, da bi odkril «dokaze za njihovo delovanje». Loomis je bil preveč previden, da ne bi odkril njihovega postopnega razširjanja. Na moje klanovske zveze zelo oprezen, da ne bi povedal pravega mene. Odkrito je govoril o «akcijah», so ne nismo, toda ko je bilo govora o bodočih «akcijah», so me odstranili. Ko sem ponudil tudi svojo pomoč za akcije, me Loomis naglo odgovoril: «Za te zadeve skrbi naša skupna legija.» Pogosto se je bilo težko vzdržati, da ne bi vpraševal, toda ravnal sem se po pravilu, da «vse postaja očitno» tistemu, ki čaka. Razumljivo, da nisem samo čakal, ampak sem bistro sledil vsemu dogajanju.

VNOVCEVANJE STRAHU

Nekoč sem obiskal svojega starega znanca, bivšega ciklopa Ownbyja. Četudi mi ni povedal nič novega o kolumbijcih, sem nekega zvečer. Opazoval sem njegovo postopno razširjanje na mestnem adresarju in posiljala poštna dopisnice, ki so se pošle v Formwaltu in v Ulici Ashby, ki so me je v «obmejni liniji» med hišami, v katerih so tistim, ki osebami, ki so stanovali v Formwaltu in v Ulici Ashby, belci, in hišami, v katerih so stanovali črnci. Vsem sem tistim, ki niso bili označeni s «rko», kar je pomenilo, da je šlo za črnce, so bile poslano dopisnice, v katerih so jih vrednotili zaradi bo njihova imovina kmalu zgubila na vrednosti zaradi «invazije niggerjev». Belim lastnikom hiš so svetovali, naj svoja premoženja čimprej prodajo. Ownby pa jim je po nujal svoje posredovanje! Z drugimi besedami je stal ciklop z eno roko nudil hišnemu lastniku «zaščito», po tri dolare na osebo, povezujoč jih v kolumbijski organizaciji, hkrati pa je s svojo posredovalno agencijo vnovceval strah, ki so ga razširjali sami kolumbijci!

(Nadaljevanje sledi)

LJUDSKI MOTOR

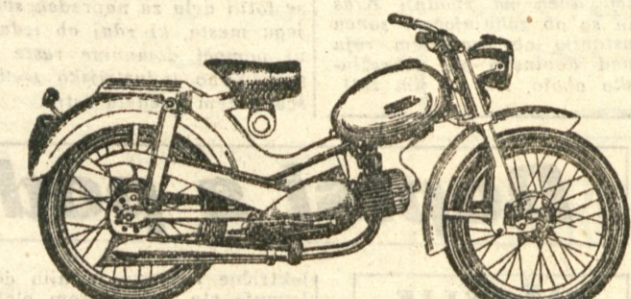
ZNANE F. B. M. TVRDKO

MORINI in MINARELLI

BOLOGNA

za vse vrste poli, posebno hribovite, lepo izoblikovan, primeren za vse osebe

Vam jamči lepo in trdno izdelavo iz prvovrstnega materiala

125 cc
cena
L 164.000.-

„GABBIANO“ EDINI ZASTOPNIK ZA GORIŠKO
JOŽEF LUTMAN
pooblaščen tudi za nadomestne dele „MOTOM“
GORICA, UL. MARCONI 9